

LUND UNIVERSITY

Prisad professor ska fortsätta ånga på i labbet

Samuelsson, Jan

2011

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Samuelsson, J. (2011). Prisad professor ska fortsätta ånga på i labbet.

<http://www.sydsvenskan.se/lund/article1539250/Prisad-professor-ska-fortsatta-anga-pa-i-labbet.html>

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Mikael Eriksson har varit med sedan Max I.

Prisad professor ska

Lundaprofessorn Mikael Eriksson har fått KTH:s stora pris på 1 miljon kronor.

– Jag ser priset som en signal till fortsatt samarbete, säger Mikael Eriksson som är mannen bakom Max-lab.

När Mikael Eriksson var 8–9 år och bodde i Östergötland fick han elektronnstrument av sin morbror och lärde sig koppla elektronik. Han fick också en transistorradio av morbrodern.

– Det var på 1950-talet då transistorer var väldigt dyra och jag undrade om vi inte skulle vänta med att köpa till de blev billiga. Då svarade morbror Hannes: nej, man ska alltid vara först. Och det tog jag åt mig. Han

gjorde stor impact på mig, minns Mikael Eriksson.

Morbrodern var den fyraldige professorn Hannes Alfvén som 1970 fick dela Nobelpriset i fysik. Hans och systersonens akademiska vägar har efter transistohistorien korsats oväntat.

Trots inspirationen från morbrodern utmärkte sig inte Mikael Eriksson under gymnasietiderna. Han kallar sig "ganska slätstruket". Men han

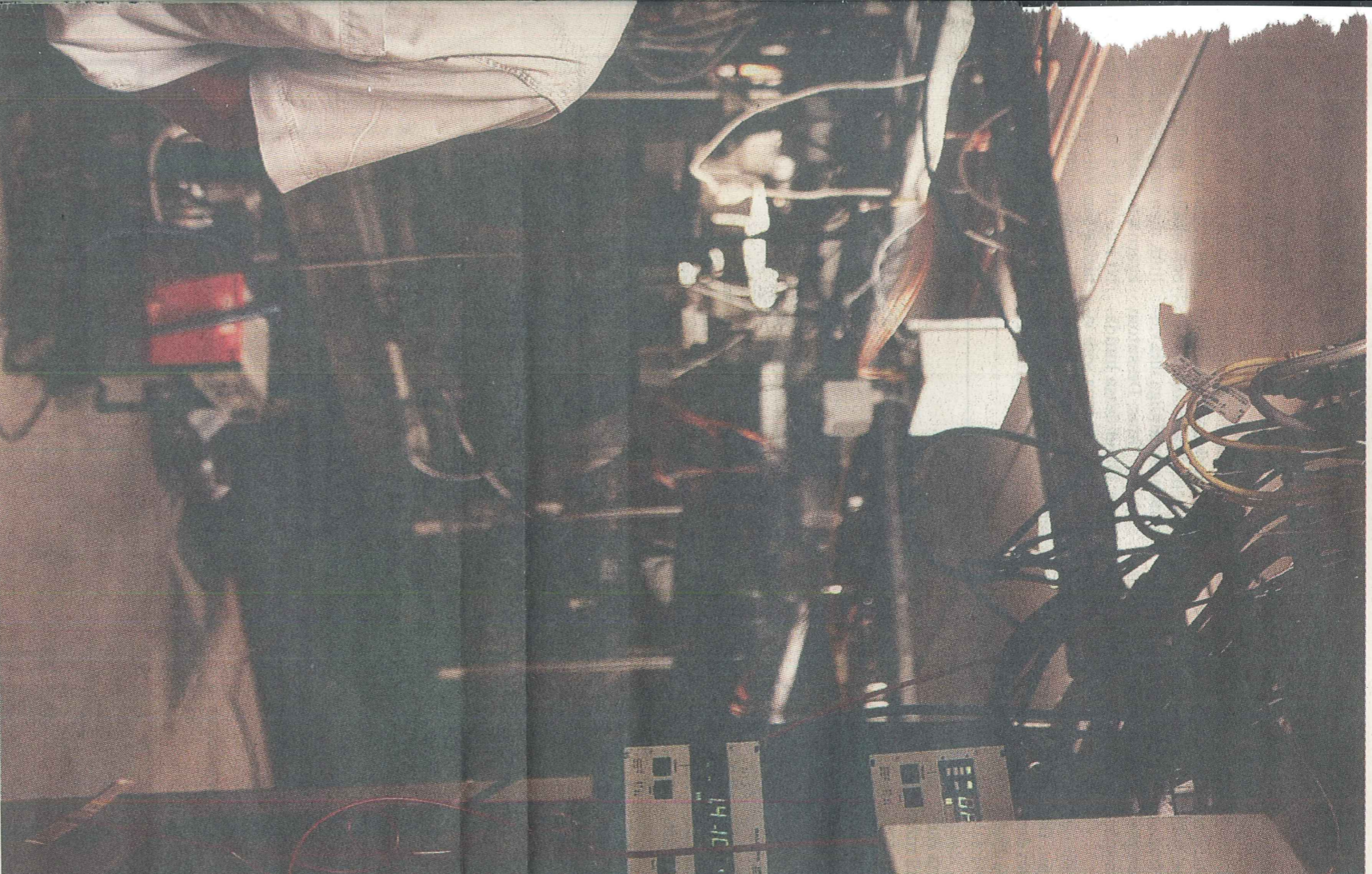
"Med Max I-III har vi le-gat jämsides med de andra anläggningarna. Med Max IV kommer vi att hamna före alla andra."

bestämde sig i alla fall för att flytta till Lund 1967 för att läsa matematik. Planen var att stanna ett par terminer och sedan dra vidare. Men han blev kvar.

– Jag började doktorera i kärnfysik och när den 50 meter långa synkrotronen vi använde skulle rationaliseras bort fick jag i uppdrag att räkna på hur en ny, liten, microtron skulle se ut, berättar Eriksson.

Räkandet blev hans avhandling. Han jobbade i Lund men disputerade på KTH (Kungliga Tekniska Högskolan) i Stockholm. Handledaren kom från Alfvénlaboratoriet – uppkallat efter morbror Hannes.

– Men det var ingen svägerspolitik bakom detta. Han var i USA då, försäkrar Eriksson.

■ **SAGT** Om Mikael Eriksson och Maxlab

"Mikael Eriksson har betydtt allt"

■ Mikael Eriksson har betydtt allt. Jag kan inte tänka mig att det skulle ha hänt utan hans medverkan. Han är den främste i världen på att bygga synkrotronljusringar. Hans roll kan inte överskattas. När in-

dierna planerar en ny anläggning i Calcutta så är det Mikael Eriksson de konsulterar.

– Han har också en förmåga att göra något bra av en mindre budget. Max IV pressar teknologin så långt man kan komma och det blir svårt att bygga något bättre. Det jag undrar över är att Mikael Eriksson inte fått ett större erkännande i Sverige.

"Internationell standard"

Anders Hallberg, Uppsala universitetets rektor.

– Trots en internationellt sett mycket liten budget har laboratoriet lyckats upprätthålla en mycket hög internationell standard och presterat världsledande forskning inom bland annat spektroskopi. Det är framförallt professor Mikael Erikssons geniska kunskande och

innovativa talang som gjort det möjligt. – Uppsala universitet har från början spelat en viktig roll och när nu Max IV realiserats utgör detta en utomordentligt betydelsefull möjlighet till fortsatt utveckling av Uppsala-forskningen inom framförallt material- och livsvetenskaper.

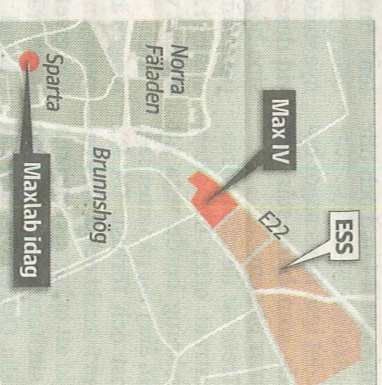
"En favorit bland forskarna"

Allan Larsson, chefsförhandlare för ESS.

– Om jag som ordförande för universitetet får lov att ha en favorit bland forskarna så är det Mikael Eriksson. Han är en person som inte slår på stora trumman för sig själv. Därför tog det lite tid för mig att inse hans storhet och vad han

betytt och betyder för Maxlab, för Lund och för forskningen i acceleratortysik. – När jag för fyra år sedan började resa runt i Europa för att få ESS till Lund fick jag ofta frågan: Finns det någon synkrotronljusanläggning? Tack vare Mikael Eriksson och hans team kunde jag svara att Lund har Skandinaviens främsta anläggning och att vi snart börjar bygga världens ledande synkrotronljusanläggning, ett tungt argument bland krävande beslutsfattare.

FAKTA

Max IV vs ESS

■ Båda är forskningsanläggningar som undersöker material, medicin, energi och mycket annat. Kompletterar varandra - forskarna förväntas använda båda.

■ **Max IV:** Är ett nationellt projekt. Svenska staten och privata donationer står för kostnaden på cirka tre miljarder kronor. Klart 2015. Använder röntgenljus för att undersöka materialen.

■ **ESS:** Finansieras av minst sju-tion europeiska länder. Kostar cirka fjorton miljarder att bygga. Klart 2019. Använder neutroner för att undersöka materialen.

fortsätta ångva på i labbet

Microtronen var klar 1985 och det var i precis rätt tid. Max I, som maskinen kallades, fick en flygande start när forskareiten kom till Lund för att använda den.

– Att bygga Max är det svåraste projektet jag fått igenom, säger Mikael Eriksson och tillägger med skratz att en kollegas mannas mangel användes för limma ihop plåtar till hembygget Max I.

Det blev fler Max. 1995 var Max II klar och 2005 Max III. Och 2015 ska tredjearbetsbygget Max IV vara klart.

– Med Max I–III har vi legat jäm-sides med de andra anläggningarna. Med Max IV kommer vi att hamna före alla andra. Naturvetenskaplig forskning är

annars ett ämnesfält där lärosätena i Mälardalen historiskt är mycket starkare än Lund. Varför byggs då Max IV i Lund?

– Lund är lite 60-tal. Det bara ångar på hela tiden. Jag fattar inte riktigt hur, säger han och gör ett nytt försök att utveckla sin hypotes och hamnar i en organisationsmodell:

– Det finns två nationella laboratorier i Sverige: ett inom Chalmers i Göteborg och Max i Lund. Om vi tittar runt om i världen har Tyskland, Frankrike, England ett totalt labb i varje land. Men som forskningsinstitut ligger de isolerade från universiteten. Det var faktiskt Tage Erlander som kom på den här idén att lägga de nationella laboratorierna inom universiteten. Han var otroligt förnuende.

FAKTA

Mikael Eriksson

- **Ålder:** 66 år.
- **Familj:** hustru, tre barn, fyra barnbarn.
- **Bor:** på landet mellan Hörby och Hörby, nära Ludvigsborg.
- **Vke:** professor på Maxlab.
- **Hobbies:** paddla, åka skidor och skridskor.

Också tillgängligheten för studenter är viktig, enligt Eriksson.

– Vi har hela tiden studenterna som det friska blodet som går igenom den här kroppen. Studenterna kan man använda för att göra utredningar och komma med nya idéer.

Du är 66 år, hur länge blir du kvar?
– Jag ska vara kvar tills Max IV kommer igång. Sedan ska jag trappa ned. Vara kvar som rådgivare men ägna mig mer åt mina hobbyer, paddla längs Høga Kusten, åka Vasaloppet och sånt. Och jag ligger efter med trädgården. Jag kallar det en naturtomt.

Det har tidigare knorrats på universiteten norr om Lund över att så mycket forskningssatsningar hamnat i

Lund. Men Mikael Eriksson säger att aktiviteten har förändrats och att han i fredags fick KTH:s stora pris på 1 miljon kronor ser han som en signal till fortsatt och ökat samarbete.

– Sverige är ett litet land. Så vi måste samarbeta. Och så var det morbror Hannes igen. Han har också fått KTH:s stora pris.

TEXT: JAN SAMUELSSON
jan.samuelsson@svuenskan.se

FOTO: AMELIE HERBERTSSON
amelie.herbertsson@svuenskan.se

